

پیشگفتار

یکی از موضوعات مورد بحث در ساختمان سازی یا واگذاری قسمتی خاص از یک ساختمان همواره این بوده است که آیا فضای ساخته شده می تواند مورد استفاده خدمات ویژه ای واقع شود یا اینکه سازمانی خاص می تواند بعد از جابه جایی در ساختمان واگذار شده به حیات خود ادامه دهد یا می تواند چون گذشته به خدمات رسانی به مشتریان خود ادامه دهد یا نه؟

در کشور ما، ساختمانها معمولاً یا اجاره ای اند، که به همین دلیل همواره دست به دست می گردند و نمی توان انتظار داشت که برای همه سازمانها و شرکتهایی که از آنها استفاده می کنند ایدئال و مطلوب به شمار آیند، یا اینکه چون بسیاری از موارد به صورت واگذاری اند. در این نوع خاص، معمولاً می توان تغییرات مورد نظر را تا حد مطلوبی با استفاده از دیوارهای پیش ساخته و پارتیشن بندی ایجاد کرد. مسئله دیگر در یک ساختمان همانا استفاده از لوازم مورد نیاز ارگان یا شرکت مستقر در آنجاست و اینکه چگونه می توان در فضای موجود نیازها را پوشش داد و وسایل را در این فضا مستقر کرد.

کتابخانه ها به عنوان سازمانهایی خدماتی همواره در جوامع مختلف مورد توجه اهل علم و فن و اهالی فرهنگ و جامعه شناسی بوده اند. این سازمان خدماتی پذیرای نقشهای متفاوتی در جامعه است. از آموزش و پرورش کودکان گرفته تا تسهیل پژوهش در عالی ترین سطوح تحصیل و تعلیم. در این راستا، این سازمان در محیطهای مختلف با اوصافی چون عمومی، دانشگاهی، کودکان و ... به نوعی شخصیت خاص می یابد و از هم نوعان خود متمایز می شود.

بدیهی است که با توجه به تغییر نقش، فضای مورد استفاده هم می تواند تا

اندازه‌ای متفاوت باشد. به همین دلیل فضای هر یک از این نوع کتابخانه‌ها باید با توجه به نوع خدمات‌رسانی و جامعه کتابخانه‌ای خاص طراحی و استفاده شود. همان‌طور که در ابتدا اشاره شد، ساختمان‌های واگذار شده به سازمانها، و در اینجا کتابخانه‌ها، غالباً از نوع تخصیص بعد از تکمیل ساختمان است و کاربری آنها از قبل برای کتابخانه نبوده است. در همین راستا در برخی موارد به دلایلی حتی نمی‌توان تغییرات دلخواه را در ساختمان مورد نظر ایجاد کرد. در هر صورت، دست‌اندرکاران کتابخانه‌ها در بیشتر موارد مجبورند با توجه به نوع خدماتشان و فضاهای مورد نیازشان تا حدی خود و بخشهای مختلفشان را با فضاهای موجود هماهنگ سازند. این مشکل همواره بر نحوه استفاده مراجعان از خدمات کتابخانه و همچنین بر چگونگی سرویس‌دهی کارکنان کتابخانه تأثیر مستقیم داشته است. به همین دلیل ممکن است بسیاری از کاستیهای موجود به این مشکل ارجاع داده شود و این مسئله برای همیشه لاینحل باقی بماند.

مسئله بعدی این است که در صورت برنامه‌ریزی برای احداث یک ساختمان جدید برای کتابخانه‌ای خاص، به چه مواردی و چه ویژگیهایی باید توجه کرد. نیازها دقیقاً کدام‌اند و فضاهای مورد نیاز باید چه ویژگیهایی داشته باشند؛ و پس از تکمیل برنامه چگونه باید از ساختمان استفاده کرد و آن را تجهیز نمود؟ موارد یاد شده این اندیشه را در ذهن مترجمان اثر متجلی کرد که برای رفع این نقیصه باید کاری کرد. بدین جهت تصمیم گرفتیم که با ترجمه اثر حاضر که بسیار فنی و تأثیرگذار است، در واقع سه کار مهم انجام دهیم:

۱. تولید اثری فنی و علمی برای سازندگان و کتابداران تصمیم‌گیرنده در مورد ویژگیها و مختصات دقیق قسمتهای مختلف کتابخانه. این جنبه در اثر حاضر بسیار قوی است و می‌تواند برای سازندگان ساختمانهای مربوط به کتابخانه‌ها راهنمای عملی و فنی دقیقی باشد. در این راستا مثالهای متعددی را هم فراهم می‌آورد تا استفاده‌کننده بتواند از فن مقایسه هم بیشترین بهره را ببرد.

۲. در دسترس قرار دادن اثری علمی که خواننده بتواند به کمک بینش تأثیرگذاری که از آن کسب می‌کند درباره تخصیص فضاهای موجود برای

قسمتهای مختلف و همچنین چیدمان دقیق وسایل کتابخانه‌ای به طریق علمی تصمیم بگیرد.

۳. ارائه اثری که علاوه بر طراحی فضاهای داخلی و مشخصات و مختصات هر یک، اطلاعات مفید و دقیقی به دست‌اندرکاران کتابخانه برای خرید یا سفارش اقلام کتابخانه‌ای مورد نیاز بدهد. در این راستا، نحوه استفاده از نور در کتابخانه، مسائل صوتی، و حتی نکات بسیار دقیق در مورد خصوصیات افراد استفاده‌کننده از کتابخانه با توجه به سنشان، و نوع کاربری کتابخانه مطرح می‌گردد.

با توجه به مواردی که مطرح شد، ترجمه این اثر در حالی صورت می‌گیرد که این کتاب علاوه بر دارا بودن ویژگیهای نام برده شده، تمامی موارد مورد نظر را پشتیبانی می‌کند و می‌تواند راهنمایی علمی و عملی برای تمام کسانی باشد که به نوعی با کتابخانه سروکار دارند؛ از دانشجویان و استادان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی گرفته تا مدیران و کارکنان کتابخانه‌ها و سازندگان و مهندسان طراح.

مترجمان امید دارند که این اثر نیازهای جاری را برآورده کند و در برطرف شدن مشکلات موجود مؤثر واقع شود.

دکتر نصرت ریاحی نیا

تهران - تابستان ۱۳۸۷